

The article discloses basic principles of the educational system building in France, analyzes lyceum preparation reformation and main components of optimization of educational process organization in comprehensive and technological lyceums used for the purpose of improvement of progress in studies and professional orientation of lyceum students.

Максименко А.П. – доктор педагогічних наук, професор Київського національного лінгвістичного університету (м. Київ)

ГЕРМЕНЕВТИКО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ЗМІСТ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ю.В. Пелех

У статті проаналізовано основні поняття, що визначають зміст ціннісно-сміслової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності у межах розробленої автором структури. Охарактеризовано її елементи з точки зору цілісно-аксіологічного підходу до реалізації досліджуваної проблеми.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями

Проблема цінностей є особливо актуальною для вивчення процесів формування та розвитку особистості. Цінності зорієнтовують діяльність людини, а також істотно впливають на процес її становлення. Вони безпосередньо пов'язані з мотиваційною сферою майбутнього фахівця, є регулювальним фактором життєдіяльності та виявляють і розкривають себе у його практичній поведінці. Категорія „цінність” – це предмет теоретичних досліджень багатьох наук: філософії, соціології, етики, естетики, історії, релігії, педагогіки, політології, економіки, психології тощо. У кожній науці по-своєму розглянуто сутність поняття „цінності”, але більшість наукових робіт присвячено просоціальним цінностям, що впливають на функціонування людини в соціумі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор

Досліджувану проблему у вітчизняній психолого-педагогічній науці вивчали Б. Ананьєв, Г. Андрєєва, І. Бех, Є. Бондаревська, М. Боришевський, І. Зимня, І. Зязюн, З. Карпенко, С. Рубінштейн, В. Сластьонін, О. Хуторської, В. Ядов, Т. Яценко та ін.

Опрацювання сучасного стану вивчення ціннісної проблематики дає підставу стверджувати термінологічну і сутнісну неоднозначність її структурно-категоріального апарату. У психологічних студіях спостережено взаємозаміну та недиференційованість понять „цінності”, „ціннісні орієнтації”, „установка”, „спрямованість особистості”, „позиція”. З огляду на зазначене дослідження проблеми цінностей потребує визначення та аналізу вищезазначених паттернів. Як свідчать результати наукових пошуків, поняття „цінність” може мати такі інтерпретації:

- до цінностей належить ідеал – ідея, зміст якої виражає щось значуще для людини (І. Надольний);
- цінності розглядають як певні ставлення (Д. Леонтєв);
- цінністю називають усі об’єкти навколишнього світу, що можуть задовольнити потреби (Ф. Щербак, В. Тугаринов);
- цінність є проміжною, опосередковувальною ланкою між інтересами й потребами (А. Маслоу, П. Ігнатенко та ін.);
- цінність як усвідомлений і прийнятий смисл (Б. Братусь).

Ціннісні орієнтації визначають як:

- процес, у результаті якого проходить субординація цінностей, та спосіб диференціації об’єктів за значущістю (А. Петровський);
- різновид диспозиційних утворень (В. Ядов);
- як система установок щодо дійсності (О. Асмолов, Г. Андрєєва, Ф. Басін, Д. Узнадзе);
- усвідомлення особистістю свого ставлення до суспільства, до самої себе, до навколишньої дійсності, регуляція поведінки як усвідомленої дії (М. Яницький);
- вибіркова система спрямованості інтересів і потреб особистості, скерована на певний аспект соціальних цінностей (В. Войтко);
- компоненти усвідомленої картини майбутнього (Є. Головаха);
- загальний прийнятий смисл життя (О. Леонтєв, Д. Леонтєв) та інші.

Цінності у психологічних дослідженнях співвідносять із бажаннями, потребами та ідеалами. Цінності – це те, що людина особливо цінує у житті,

навколишньому світі, людях, матеріальній і духовній культурі; те, чому вона надає особливого значення [5, с. 306]. У психологічному словнику зазначено, що для особистісних цінностей притаманна висока усвідомленість; вони відображаються у свідомості як ціннісні орієнтації і є важливим фактором регуляції соціальних взаємовідносин людей і поведінки індивіда [8, с. 585].

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття

Актуальність окресленої проблеми в умовах парадигмальних змін зумовлена наявністю стійких суперечностей і на законодавчому, і на практико-методичному рівнях, а саме:

- між визнанням важливості модернізації системи підготовки майбутніх педагогів-фахівців та нерозробленістю цілісного підходу до її реалізації, що мав би аксіопедагогічну основу;
- між об'єктивною потребою у педагога з високими ціннісними орієнтирами (зокрема, у царині професійних цінностей) його культурологічної сфери і недостатнім її розвитком у випускників вищих педагогічних навчальних закладів.

Формування цілей статті (постановка завдання)

Мета роботи полягає у визначенні та аналізі основних категорій, що становлять поняття «ціннісно-сміслова готовність» і є основою її структури.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів

Наведені визначення ще раз засвідчують, що цінності традиційно розглядають як основу свідомого вибору суб'єктом цілей та засобів їхнього досягнення. Відтак, світ цінностей людина вибудовує у процесі предметно-практичної діяльності. Будь-який акт діяльності охоплює ідеальний момент, у період якого складаються задум, дії, його ідеальна мета, а також життєвий сенс діяльності, тобто те, заради чого здійснюють усі дії. Саме такий момент діяльності й характеризує поняття „цінності”. Відтак, основна форма існування цінностей – ідеал. Ідеал є ціннісною характеристикою певного явища у вигляді належного і виконує роль стратегічного орієнтира на шляху досягнення особистістю мети. За такого розуміння ідеал не тотожний меті, плану або нормі, тому що він є цінністю, виявляється в емоційно-насичених образах або уявленнях, у яких синтезуються вищі досягнення людини. На відміну від норм ідеали – не стільки результат

досвіду минулого, вияв необхідності, скільки передбачення майбутнього, його бажана модель.

На нашу думку, слід актуалізувати твердження про те, що цінностями можуть бути світоглядні норми, уявлення, ідеали; окремі риси людини, зокрема, доброта, співчуття, ніжність, вияв турботи; житло, домашній комфорт, одяг, успіх, кар'єра, здоров'я, улюблена праця, сім'я; діти в нашому суб'єктивному розумінні також є певними цінностями. Таким чином, до цінностей може бути зараховано все, що пов'язане із задоволенням найрізноманітніших потреб: матеріальних, психологічних, фізіологічних, естетичних, моральних [11, с. 299].

На основі цінностей формуються індивідуальні установки особистості. Як елемент структури особистості, установки становлять діалектичну єдність загального, особливого й індивідуального: думок, почуттів і практичної поведінки. Ціннісні установки зорієнтовують особистість стосовно законів, правил і норм певної культури [6, с. 21]. Жодна діяльність не починається без готовності до певної форми реагування – без установки. Установка – стан готовності чи схильності індивіда до діяльності чи певної активності, спрямованої на задоволення тієї чи іншої потреби [9, с. 199].

У соціальній психології оперують поняттям «соціальна установка», котре використовують для визначення суб'єктивних орієнтацій індивіда як члена групи (суспільства) на ті чи інші цінності. Ці орієнтації диктують індивідові певні, соціально прийнятні способи поведінки. На основі установки виникає певною мірою зорієнтована і організована діяльність. Термін „установка” був уведений німецьким психологом М. Ланге (1888), який експериментально довів, що швидкість реакцій індивіда на зовнішню ситуацію залежить від схильності до сприйняття цієї ситуації [13, с. 288]. Загальнопсихологічна концепція установки найбільш глибоко розроблена школою грузинського психолога Д. Узнадзе [12] та його послідовниками (І. Бжалава, Ш. Надирашвілі, Р. Натадзе, В. Норакидзе, А. Прангішвілі [7] та ін.). Д. Узнадзе експериментально довів наявність загальнопсихологічної готовності до реалізації актуальної у певній ситуації потреби (актуальна установка) та виявив закономірності закріплення такої готовності у разі неодноразового повторення ситуацій, які дають змогу задовольняти цю потребу (фіксує установка). Відповідно до теорії Д. Узнадзе установка, акумулюючи минулий досвід, опосередковує стимулювальну дію зовнішніх умов і зрівноважує відношення між суб'єктом і середовищем. Д. Узнадзе вказував, що „... в результаті наявності певної потреби і конкретної ситуації

її задоволення у суб'єкта виникає установка, яку можна охарактеризувати як схильність, як готовність до задоволення цієї потреби" [7, с. 6]. Отже, установка є структурою відносин, що стимулює до активності і виявляється в діяльності, охоплюючи і момент мотивації, і момент спрямованості. У своїх дослідженнях Д. Узнадзе стверджував, що поведінка людини регулюється на двох рівнях: імпульсивному й вольовому. У першому випадку джерело активності – біологічна потреба, яка за наявності актуальних умов її задоволення формує так звану актуальну установку – готовність діяти в напрямі задоволення цієї потреби. Остання призводить до імпульсивної поведінки. На вольовому рівні, який відрізняє поведінку людини від поведінки тварини, готовності діяти передую осмислення певної ситуації та алгоритму дії. Установку, яка виникає на основі об'єктивації, Д. Узнадзе трактував як фіксує. За його переконаннями, „такі установки є основою спрямованої поведінки людини" [13, с. 289]. Фіксує установки індивід виробляє у процесі формування особистості на основі багатьох актуальних установок – тих, які повторюються найбільш часто і найбільше відповідають стандартизованим умовам діяльності певного індивіда. Представники школи Д. Узнадзе установки „розглядають як сполучну ланку між потребами й мотивами, урівноважуючи відносини індивіда із середовищем" [13, с. 289].

Соціологічна концепція установки пов'язана із поняттям „ціннісна орієнтація" особистості. Згадана концепція обґрунтована такими вченими, як У. Томас і Ф. Знанецький. За твердженнями названих науковців, „... система ціннісних орієнтацій є певними правилами (нормами) поведінки, завдяки яким суспільство чи окрема група здійснює контроль за поведінкою людей [13, с. 289]. У розумінні У. Томаса і Ф. Знанецького соціальна установка означає певний психічний стан переживання індивідом цінності, значення або смислу соціального об'єкта. Зміст цього переживання визначається за зовнішніми, тобто локалізованими в соціумі, об'єктами.

Розбіжність між установкою і поведінкою пояснювали Л. Доб та М. Фішбайн, які розглядали установку як схильність індивіда до реакції, засвоєної у процесі навічання. Так, Л. Доб довів, що індивід може засвоювати потрібні реакції відповідно до кожної ситуації: за умови позитивного підкріплення установки було б більше відповідності між нею та поведінкою [13]. М. Фішбайн шляхом проведених досліджень підтвердив, що поведінка людини значною мірою знаходиться під контролем змінних, які відрізняються від установки індивіда стосовно конкретного об'єкта, тобто змінних мотиваційного, нормативного й

ситуативного характеру [13]. Крім того, науковець дослідив вплив поведінки на установку, тому його модель прогнозувала не поведінку, а поведінковий намір суб'єкта щодо реалізації певного акту. Цей намір стосувався саме дії, а не об'єкта – стимулу установки. Таким чином, у працях зазначених вище учених установка як така втрачає свій соціальний зміст і перетворюється на індивідуальну поведінкову реакцію, засвоєну за схемою „стимул – реакція”. На цьому ґрунтується близькість підходу Л. Доба та М. Фішбайна до ідей біхевіористів.

Оскільки поняття „готовність” цікавить нас з точки зору складової структурної компоненти педагогічної діяльності, то компоненти готовності входять до структури такої діяльності у певній послідовності: ціннісно-мотиваційний, професійно-організаційний, емоційно-вольовий, операційно-дієвий та мобілізаційний, що домінують на певному етапі (див. рис. 1).

Під час дослідження структури професійної готовності майбутнього педагога К. Дурай-Новакова виокремлює такі її показники: зміст потреб та мотивацій педагогічної діяльності, рівень знань про сутність професії; ступінь усвідомлення відповідальності за результати педагогічної діяльності; рівень мобілізації та активізації знань, умінь, навичок, професійно-значущих якостей особистості; якість соціальних установок на педагогічну діяльність, рівень стабільності професійних інтересів. Відповідно до показників науковець визначила компоненти моделі професійної готовності: мотиваційний, пізнавально-оцінний, емоційно-вольовий, операційно-дієвий, мобілізаційний [1].

У свою чергу В. Масленнікова виділяє моральний компонент у структурі готовності до педагогічної діяльності, що пов'язаний із потребою працювати для задоволення суспільних благ, де в основі лежить почуття відповідальності, самостійності, наполегливості у досягненні мети, креативності, що визначається виконанням професійних функцій. Суб'єктивними факторами при цьому є усвідомлення цілей та мети майбутньої професії, прагнення оволодіти педагогічною майстерністю [4].

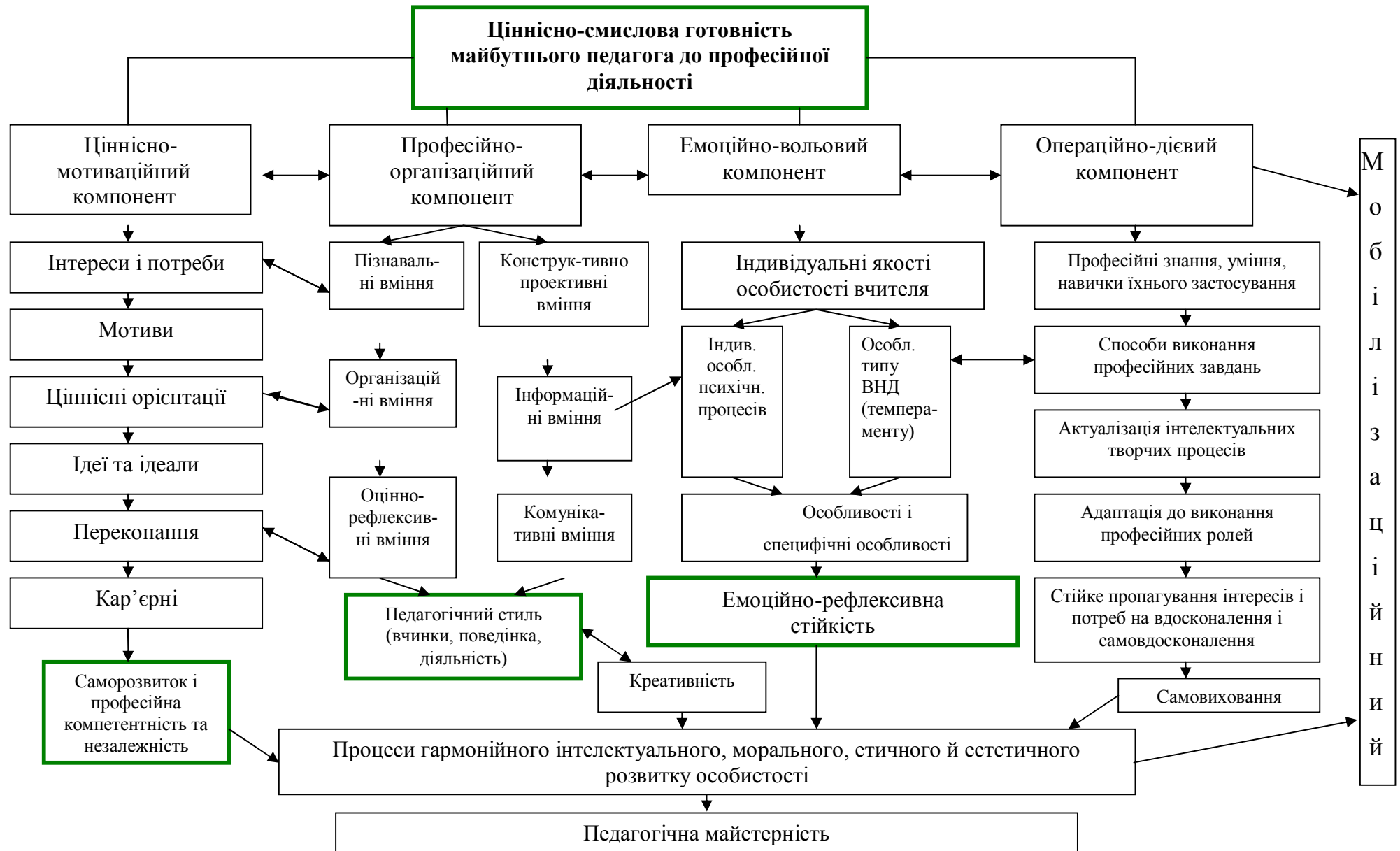

Рис. 1. Структура ціннісно-смилової готовності майбутніх учителів до професійної діяльності

У контексті останнього Є. Зеєр виокремлює два рівні професійної готовності. Перший рівень детермінований прагненнями до оволодіння професією, другий – підготовленістю до відповідної діяльності.

Перший рівень учений класифікує за такими критеріями: *мотиваційний* (потреба у роботі, інтерес до спеціальності; уявлення про соціальний статус, престижність професії, матеріальні блага); *пізнавальний*: розуміння обраної професії, визначення цілей та досягнення поставленої мети; *емоційний*: почуття гордості за місце професії у соціумі, ціннісне ставлення до професійної майстерності; *вольовий*: уміння мобілізувати власні сили, активізувати інтелектуальні здібності для досягнення мети. *Другий* рівень професійної готовності характеризується вже сформованими педагогічно-значущими якостями (особистісні, професійні вміння, знання та навички), що необхідні для реалізації поставлених завдань [2].

Враховуючи зазначене вище, актуальним вважаємо твердження В. Сластьоніна та В. Каширіна про те, що психологічна готовність є провідним і найбільш складним аспектом професійної готовності. Основними компонентами професійної готовності, на їхню думку, є:

а) орієнтований, або інтелектуально-пізнавальний, – передбачає певний рівень професійного розвитку пізнавальної сфери особистості фахівця: професійного сприйняття, мислення, уяви, пам'яті, уваги (такі складові визначають інтелектуально-пізнавальну готовність особистості фахівця);

б) спонукальний, потребнісно-мотиваційний, що визначає професійну спрямованість особистості, силу прикладених нею зусиль та ступінь наполегливості в діяльності (мотиваційна готовність);

в) виконавчий, в основі якого – професійна майстерність як сукупність професійно-значущих якостей, знань, умінь, навичок, звичок, професійної поведінки та необхідний рівень розвитку професійно-значущих здібностей і вольової підготовленості фахівця, його здатності до саморегуляції, поведінки і діяльності (операційно-дієва готовність);

г) комунікативна готовність, що зумовлена наявністю у професіонала достатнього рівня розвитку, вмінь та навичок конструктивної та ефективної контактної взаємодії з людьми, з професійним середовищем – готовність до особистісної і ділової взаємодії з колегами по роботі та вміння налагоджувати, підтримувати і розвивати таку взаємодію [10, с. 459–460].

З огляду на зазначене у роботі сформульовано власне трактування дефініції „цінність” – *філософське поняття, яке виражає інтеріоризований (інтерналізований) у свідомості особистості та пов’язаний із задоволенням духовних і матеріальних потреб індивідуальний максимум, що у процесі соціалізації набув ознак еталона, уніфіковано класифікувавшись у часовій абстракції*. Аналізуючи наше визначення, М. Яницький стверджує, що у В. Франкла воно пов’язане з поняттям „смислових універсалій”, а у Триандіса з „універсалістськими”, або „етичними” (etic), цінностями. Він зауважує, що таке визначення унеможлиблює наявність культурно-специфічних, або „емічних” (emic), цінностей [15]. Хоча М. Яницький визнає, що підходить до цього поняття як психолог, а наше визначення має більш філософський характер.

Психолого-педагогічною наукою доведено, що основна форма функціонування цінностей – ціннісні орієнтації, які є ступенем переходу цінностей у діяльність. Трактуючи цей термін, дослідники визначають ціннісні орієнтації як складний соціально-психологічний феномен, котрий характеризує спрямування і зміст активності особистості як складову системи відносин, що характеризує загальний підхід людини до світу, до себе, надає сенсу особистісним позиціям, поведінці, вчинкам [3, с. 23].

У психологічному словнику поняттям „ціннісна орієнтація” окреслюють компонент спрямованості особистості. Ціннісні орієнтації є опорними установками для прийняття рішень і регуляції поведінки [8, с. 584]. Ціннісна орієнтація характеризує спрямованість і зміст соціальної активності особистості, слугує регулятором її соціальної поведінки. Аналізоване поняття визначають також через поняття „установка” (систему установок). Ціннісна орієнтація постає лише як схильність, готовність суб’єкта до соціальної активності, тобто є сукупністю уявлень про цілі життєдіяльності та засоби їхнього досягнення. Ціннісні орієнтації – важливі елементи внутрішньої структури особистості, закріплені життєвим досвідом індивіда, сукупністю його переживань, що відокремлюють значуще, суттєве для кожної людини від несуттєвого [14, с. 764].

Сукупність ціннісних орієнтацій створює основу свідомості, яка впливає на поведінку та діяльність. Ціннісні орієнтації – вибіркова, відносно стійка система спрямованості інтересів і потреб особистості,

скерована на певний аспект соціальних цінностей. Детермінантами ціннісних орієнтацій особистості є матеріальні умови життєдіяльності, такі як індивідуальні риси та здібності людини. Ціннісні орієнтації формуються у процесі соціального розвитку індивіда, у ході виконання ним соціальних ролей. За цих умов значне місце відводиться системі цінностей, які функціонують у сім'ї та соціальних групах [9, с. 209].

Зокрема, у соціальній психології (Л. Доб, М. Фішбайн та ін.) зробили спробу подолати розбіжності між соціальним та індивідуальним, установками та ціннісною орієнтацією шляхом введення поняття соціальної позиції особистості, вказавши при цьому, що ціннісна орієнтація є підґрунтям виникнення позиції. У такому контексті установка надає позиції дієвого, активного аспекту, який виражає ставлення особистості на практиці, у вольовому акті, вчинкові. Відтак, установка є більш ситуативна, ніж позиція, і більш предметна, ніж ціннісна орієнтація. Здатність ціннісної орієнтації бути в ролі установки (або системи установок) реалізується на рівні позиції особистості, де ціннісний підхід сприймається як установчий, а установчий як ціннісний. У такому тлумаченні позиція є системою ціннісних орієнтацій і установок, що відображають активні вибіркові відносини особистості. Позиція – комплексна характеристика особистості, її відносин і вчинків. Позиція особистості відображає стійку усвідомлену сукупність ставлень людини до праці, до суспільства, до інших людей і до себе, що виявляється через систему установок і мотивів, цілей і цінностей, якими особистість керується у своїй діяльності. Як складова системи ставлень, позиція виражає сутність соціально значущих рис особистості, характеризує особистість як суб'єкт суспільних відносин. У ній діалектично поєднані мотиваційні, інтелектуальні, емоційні, поведінкові й діяльнісні аспекти способу життя людей. Позиція реалізується у процесі виконання особистістю соціальної ролі. Соціальна роль – це динамічний аспект позиції, що демонструє, як індивід на практиці поєднує слово і діло. Позиція дає змогу людині контролювати свої почуття й наміри, оптимально добирати конкретні форми й варіанти поведінки [9, с. 125]. За своєю сутністю позиція і є системою поглядів, установок, уявлень, ціннісних орієнтацій щодо умов власної життєдіяльності, які реалізуються в поведінці особистості.

Висновки і перспективи подальших досліджень

Таким чином, на сучасному етапі у психолого-педагогічних дослідженнях не вироблено однозначного трактування категорії цінностей. Незважаючи на розбіжності у поняттях „цінності”, „ціннісні орієнтації”, „установка”, „позиція”, „спрямованість особистості” тощо, ми не вбачаємо значної різниці у семантиці названих категорій. На нашу думку, вказані поняття у більшості теоретичних визначень пов’язані між собою. Так, спільне для аналізованих категорій – це те, що вони мають соціальний зміст і є виявом нормативного змісту свідомості, посідаючи одне з основних місць в її структурі як компонент спрямованості, який, за традиційним визначенням, дає змогу людині орієнтуватися в соціальному середовищі. Найбільш узагальненою категорією, що відображає ставлення людини до навколишнього світу, її ідеали, норми поведінки, цілі та засоби їхнього досягнення, здійснює регулятивну функцію різноманітних станів готовності особистості до певного способу дій, є категорія цінностей.

Зроблений аналіз не вичерпує всіх аспектів даної проблеми, тому потребує подальшого вирішення дослідження питань підвищення ефективності формування ціннісно-сислової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності та її значення для розвитку нового напрямку педагогічної науки – аксіопедагогіки.

Література

1. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 „Теория и история педагогики” / К. М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 32 с.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессий: учеб. пособие для вузов / Э. Ф. Зеер. – [3-е изд., перераб. и доп.] – М. : Академический Проект, 2005. – 336 с.
3. Лазарчук А. Цінності людини в науково-психологічному осмисленні / А. Лазарчук // Психологія і суспільство. – 2003. – № 2. – С. 19–37.
4. Масленникова В. Ш. Формирование профессиональной готовности студентов среднего профессионального учебного заведения к деятельности социального педагога : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.01 „Общая педагогика, история педагогики и образования” – Казань, 1996. – 38 с.

5. Немов Р. С. Психология: Словарь-справочник: в 2 ч. / Р. С. Немов. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – Ч. 2. – 352 с.
6. Павліченко А. А. Цінності як проблема психології / А. А. Павліченко // Психологія: збірник наукових праць. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2002. – Вип. 16. – 246 с.
7. Прангишвили А. С. Установка и деятельность / А. С. Прангишвили // Вопросы психологии. – 1972. – № 1. – С. 6–9.
8. Психологический словарь / авт.-сост. В. Н. Копорулина, М. Н. Смирнова, Н. О. Гордеева – [3-е изд., доп. и перераб.] – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 640 с.
9. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. – К.: Вища школа, 1982. – 215 с.
10. Слостенин В.А. Психология и педагогика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А. Слостенин, В.П.Каширин. – 7-е изд., стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 480 с.
11. Словник-довідник термінів з конфліктології / за ред. М. І. Пірен. – Київ; Чернівці: Чернівецький держуніверситет ім. Ю. Федьковича, 1995. – 318 с.
12. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования / Д.Н.Узнадзе. – М., 1966. – 179 с.
13. Философская энциклопедия / под ред. Ф. В. Константинова. – М.: Сов. энциклопедия, 1980. – Т. 5. – 825 с.
14. Философский энциклопедический словарь / гл. ред.: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. – М.: Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.
15. Яницкий М. С. Ценностные ориентации личности как динамическая система / М. С. Яницкий – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2000. – 204 с.

В статье проанализированы основные понятия, которые определяют содержание ценностно-смысловой готовности будущего педагога к профессиональной деятельности в рамках разработанной автором структуры. Приведена характеристика элементов структуры с точки зрения целостно-аксиологического подхода к ее реализации.

Basic concepts which determine the content of value and semantic readiness of a future teacher towards his professional activity within the limits of the structure worked out by the author are analysed in the article.

Characteristics of the elements of the structure are given from the point of view of the holistic and axiological approach to its realization.

Пелех Юрій Володимирович – кандидат педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука(м. Рівне)

КОНСПЕКТУВАННЯ ЛЕКЦІЙНИХ КУРСІВ СПЕЦДИСЦИПЛІН ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

К.І. Приходченко, В.В. Охріменко

У статті розглянуто сутність поняття «конспектування лекційних курсів спецдисциплін». Представлено напрями формування творчих умінь професійної діяльності студентів для оволодіння достатнім обсягом знань та навичками, що створюють умови для самореалізації людини. Надано рекомендації щодо потреби формування у тих, хто вчиться, спеціальних освітніх компетенцій, таких як складання конспекту, доповіді, написання реферату, анотації, плану.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями

Особливої актуальності набуває проблема роботи з інформацією, з раціональною організацією та технікою її сприйняття, передусім, у напрямі підвищення ефективності добору прискорення конспектування різних джерел інформації. Використання сформульованих рекомендацій за умови спеціальних тренувань у процесі практичної діяльності дозволяє істотно підвищити якість інформаційної праці студентів. З даної тематики на сьогодні дуже мало систематизованої літератури, а наявна носить переважно декларативний та описовий характер, що потребує подальшого розгляду цього питання.